

M. M. B. proti Slovensku, rozhodnutí ze dne 26. 11. 2019 - K nutnosti citlivého hodnocení kontextu ve věci provedených důkazů

Stěžovatel: M. M. B.

Žalovaný stát: Slovensko

Číslo stížnosti: 6318/17

Datum: 26.11.2019

Článek Úmluvy: čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: respektování soukromého života, účinné vyšetřování

Český právní řád: čl. 10 odst. 1, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod
§ 187 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
§ 2 odst. 5, 6, § 172 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 3

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 3/2020

M. M. B. proti Slovensku, rozhodnutí ze dne 26. 11. 2019

K nutnosti citlivého hodnocení kontextu ve věci provedených důkazů

Autorský komentář:

V předkládaném rozhodnutí Soud akcentoval nutnost důsledného postupu orgánů činných v trestním řízení v případě vážného podezření na porušování sexuální integrity dítěte a nezbytnou odpovědnost státu za dostatečné a jednoznačné objasnění, zda k takovému narušení zájmů a blaha dítěte došlo. Zdůraznil smysl čl. 8 Úmluvy spočívající v ochraně jednotlivce před svévolným zásahem orgánů veřejné moci, a to i negativním, pokud stát nezajistí účinné respektování soukromého nebo rodinného života, obzvláště, jde-li o závažné činy, jako je znásilnění a sexuální zneužívání dětí. V takovém případě je na smluvních státech, aby zajistily účinnou a nezbytnou ochranu. Důraz je kladen na případy zneužívaných dětí a dalších zranitelných osob majících nárok na účinně vedené vyšetřování a trestní stíhání (body 59. a 60.). Zvýšený význam Soud přiřkl povinností, které v takových případech státu vznikají podle čl. 3 a 8 Úmluvy, jedná-li se o děti, jež jsou údajně oběťmi sexuálního zneužívání, neboť je zavazují k účinnému respektování a provedení práv dítěte. Na základě svého přezkumu Soud poukázal na zjištěná opomenutí, jež byla způsobilá k narušení spolehlivosti a efektivity vyšetřování (bod 73.), a to jak v obsahu zpracovaných znaleckých posudků, zejména o věrohodnosti stěžovatelky a jejího otce (body 74. a 75.), tak v nedostatečných důvodech,

na nichž bylo založeno rozhodnutí vyšetřovatele o zastavení trestního stíhání, když vyšetřovatel namísto toho, aby se pokusil o odstranění mezer a protichůdných názorů znalců, zastavil trestní stíhání na základě selektivního a poněkud nekonzistentního přístupu k hodnocení důkazů (bod 76.).

ROZHODNUTÍ SOUDU JE PŘÍNOSNÉ PŘEDEVŠÍM KVŮLI TOMU, ŽE JE V NĚM ZDŮRAZNĚN POŽADAVEK NA DOSTATEČNOU SOUDNÍ OCHRANU, KTEROU JSOU SMLUVNÍ STÁTY POVINNY ZAJISTIT VE SMYSLU ČL. 8 ÚMLUVY ZARUČUJÍCÍHO OCHRANU SOUKROMÉHO A RODINNÉHO ŽIVOTA, A TO I S DŮRAZEM NA OCHRANU SEXUÁLNÍHO ŽIVOTA DÍTĚTE. TÍM SOUD NEJENŽE NAVÁZAL NA SVOU PŘEDCHOZÍ JUDIKATURU (VIZ NAPŘÍKLAD A, B A C PROTI LOTYŠSKU, STÍŽNOST Č. 30808/11, 31.3.2016, § 159-175), ALE ROVNĚŽ VYJÁDRIL NUTNOST, ABY VNITROSTÁTNÍ ORGÁNY K ŘEŠENÍ TAKOVÝCH PŘÍPADŮ PŘISTUPOVALY DŮSLEDNĚ VE SMYSLU OCHRANY DĚTÍ ZARUČENÉ ZEJMÉNA ÚMLUVOU O PRÁVECH DÍTĚTE (VYHLÁŠENOU SDĚLENÍM FEDERÁLNÍHO MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ Č. 104/1991 SB.).

Z pohledu české právní úpravy je toto rozhodnutí přínosné i pro výhrady vznesené Soudem proti procesnímu postupu slovenských policejních orgánů, které nezvolily konzistentní přístup k hodnocení dostupných důkazů a samy zastavily trestní řízení, čímž stěžovatelce znemožnily přístup k soudu (bod 76.). V tom lze shledávat význam i ve vztahu k možnému porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod garantujícího právo domáhat se svých práv u nezávislého a nestranného soudu, a to i v reakci na ustanovení § 172 odst. 1 písm. a) tr. ř., podle něhož může státní zástupce zastavit trestní stíhání, je-li nepochybné, že se nestal skutek, pro který se trestní stíhání vede. Soud však naznačil, že ve věci stěžovatelky takové pochybnosti s ohledem na nejednoznačné závěry znaleckých posudků i dobu, kdy k druhému zastavení trestního stíhání došlo, stále existovaly. Právě nutnost eliminovat „selektivní a nekonzistentní přístup k hodnocení důkazů“ se v české právní úpravě promítá do zásad zakotvených v § 2 odst. 5, 6 tr. ř., jež musí respektovat i policejní orgány a státní zástupce, a v případě, že nelze rozptýlit dalším vyšetřováním pochybnosti, zda se skutek stal či nikoliv, je státní zástupce povinen podat obžalobu (srov. rozhodnutí č. 28/1977 Sb. rozh. tr.).

(JUDr. Milada Šámalová)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelka je slovenská občanka, nar. v roce 2008, jejímž stěžejním tvrzením bylo, že postupem slovenských orgánů při vyšetřování obvinění jejího otce z toho, že ji sexuálně zneužíval, došlo k porušení čl. 8 Úmluvy. Na základě trestního oznámení matky stěžovatelky, která měla podezření, že stěžovatelka byla svým otce v období od července do prosince 2012 sexuálně zneužívána, bylo dne 18.1.2013 zahájeno první trestní stíhání proti neznámému pachateli, které skončilo dne 17.5.2015 zastavením trestního stíhání, protože nebylo zjištěno, že byl spáchán trestný čin. Důvodem byl závěr znaleckého posudku znalce E. S., že stěžovatelka nevykazuje známky sexuálního zneužívání („první znalecký posudek“). Druhé trestní stíhání, v důsledku zjištění Centra pedagogicko-psychologického poradenství v Košicích, že stěžovatelka hovořila o událostech z roku 2012, iniciovala matka, a to i s ohledem na kresby stěžovatelky a zprávu psychologa, že stěžovatelka prostřednictvím svých obrázků a uskutečněných sezení odhalila případy zneužívání, bylo zahájeno proti otci stěžovatelky dne 23.4.2014. Z podnětu vyšetřovatele byly zpracovány posudky znalce V. S. na osobnost stěžovatelky („druhý znalecký posudek“), podle něž nevykazovala známky typické pro sexuálně zneužívané děti, ale spíše známky emočního zmatení. Znalec V. S. byl během trestního řízení vyslechnut vyšetřovatelem. Na dotaz, zda stěžovatelka nakreslila během znaleckého vyšetření nějaké kresby, a pokud ano, proč je nepřipojil ke znaleckému posudku, odpověděl kladně s odůvodněním, že volba znalecké metody spadá do jeho kompetence. Podle třetího a čtvrtého znaleckého posudku, znalců V. S. a D. C-Š., otec stěžovatelky netrpí patologickými symptomy ani sexuální deviací a je bez sexuální agresivity, což však nevylučuje jeho sexuálně obtěžující chování. Byla zkoumána i osobnost matky („pátý znalecký posudek“), znalcem D. H., se závěrem o její mírně zvýšené tendenci ke lhaní,

vytváření předsudků a zmatečnosti ohledně reality a tím, že by mohla zmanipulovat stěžovatelku a stimulovat její sexuální představitost. Z podnětu matky byl vypracován další znalecký posudek na stěžovatelku („šestý znalecký posudek“), znalcem O. T., jehož závěrem bylo, že stěžovatelka projevila symptomy sexuálního zneužívání a ke svému posudku připojil několik kreseb, jež zachycovaly otce stěžovatelky sexuálně orientovaným způsobem. Znalecký posudek Výzkumného ústavu dětské psychologie a patopsychologie v Bratislavě (dále jako „sedmý znalecký posudek“) konstatoval, že bylo vysoce pravděpodobné, že stěžovatelka nevykonstrovala události, které popisovala, a že si prožila sexuální zneužívání a prožívala vnitřní úzkost a obecný strach; byla také velmi sexuálně vnímavá a její vnitřní stabilita byla narušena minulou nedostatečnou sexuální stimulací.

Dne 23.4.2015 byl otec stěžovatelky obviněn ze spáchání trestného činu sexuálního zneužívání. Ke stížnosti otce však Krajská prokuratura dne 28.5.2015 rozhodnutí o jeho obvinění zrušila (znalecký posudek neobsahoval konstatování toho, zda stěžovatelka byla či nebyla sexuálně zneužívána) a nařídila doplnit dokazování výsledkem znalců. Po jeho doplnění vyšetřovatel shledal, že důkazní situace se nezměnila a dne 28.10.2015 bylo trestní stíhání vedené proti otci stěžovatelky zastaveno, protože nebylo pochyb o tom, že ke spáchání trestného činu nedošlo.

Ústavní soud zamítl ústavní stížnost stěžovatelky podanou dne 9.2.2016 jako zjevně neopodstatněnou.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 A 8 ÚMLUVY
2. Stěžovatelka namítala, že orgány činné v trestním řízení i Ústavní soud nedodržely pozitivní závazky jim plynoucí z čl. 8 Úmluvy, a to chránit její fyzickou integritu a soukromý život a vést efektivní vyšetřování obvinění ze sexuálního zneužívání. Tvrdila zejména, že vnitrostátní orgány zastavily trestní stíhání a dospěly k závěru, že nebyl spáchán žádný trestný čin, přestože bylo potvrzeno, že byla zneužita. Rovněž namítala, že příslušné rozhodnutí ze dne 28.10.2015 bylo svévolné a nedostatečně odůvodněné.
3. V tomto ohledu se stěžovatelka odvolávala na čl. 8 odst. 1 Úmluvy, podle něhož „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, domova a korespondence.“

(...)

1. Přípustnost

44.-45. Vláda zpochybnila přijatelnost stížnosti tím, že stěžovatelka nevyužila možnosti podat podnět prokurátorovi podle § 31 a 34 zákona č. 153/2001 Z.z., o prokuratuře, účinného do dne 31.12.2015, a že formulovala svou ústavní stížnost způsobem, který bránil Ústavnímu soudu účinně přezkoumat průběh vyšetřování, protože neodkázala na žádné procesní požadavky vyplývající z čl. 3 a 8 Úmluvy, ale pouze zpochybňovala posouzení důkazů učiněné vyšetřovatelem a závěry vyšetřování. Stěžovatelka nesouhlasila a tvrdila, že podle jejího názoru byla jediným účinným opravným prostředkem, který měla k dispozici, ústavní stížnost. Ta však byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná, nikoli jako procesně vyloučená kvůli tomu, že stěžovatelka nevyužila jiné vnitrostátní opravné prostředky (...).

46. Soud poznamenal, že stěžovatelka v projednávané věci podala ústavní stížnost, kterou Ústavní soud neodmítl jako nepřijatelnou pro nevyčerpání jiných opravných prostředků, konkrétně pro nepodání podnětu prokurátorovi, a byl toho názoru, že stěžovatelku nelze postihovat za to, že nevyužila opravný prostředek, který je umístěn v hierarchii vnitrostátních opravných prostředků na nižší úrovni, pokud využila opravný prostředek poslední instance – ústavní stížnost – a pokud sám Ústavní soud nepovažoval takový postup za problematický. Bylo by

vskutku zbytečně formalistické požadovat, aby stěžovatelé nejprve podali opravný prostředek, k jehož podání je nezávázal ani vnitrostátní soud nejvyšší instance (viz D. H. a ostatní proti České republice, 13.11.2007, § 118, ESLP 2007-IV).

47. Pokud jde o argument vlády, že stěžovatelka zabránila Ústavnímu soudu účinně se zabývat svou stížností, Soud poznamenal, že stěžovatelka ve své ústavní stížnosti zpochybňovala nedostatek účinné ochrany ze strany státních orgánů a nesouhlasila se stěžejními důvody, které vedly k zastavení trestního stíhání. Nelze očekávat, že by napadla samostatně každý procesní krok učiněný vyšetřovatelem, neboť ty se projeví až v konečném rozhodnutí ze dne 28.10.2015, proti kterému brojila.

(...)

49. Soud shledal, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy ani nepřijatelná z jiných důvodů, a proto musela být prohlášena za přijatelnou.
50. Podstata sporu
51. Podání procesních stran
52. Stěžovatelka argumentovala, že nežádala Soud, aby znovu přezkoumal skutková zjištění vyšetřovatele, ale spíše aby zhodnotil, zda vnitrostátní orgány vyvíjely dostatečné úsilí ke zjištění všech skutečností tím, že provedly analýzu všech na kontext citlivých událostí (stěžovatelka odkázala na M. C. proti Bulharsku, stížnost č. 39272/98, § 177, ESLP 2003 XII).
53. Podle jejího názoru byl závěr vyšetřovatele, že neexistovaly pochybnosti o tom, že k událostem nedošlo, extrémně svévolný, protože odporoval části zajištěných důkazů, zejména pak sedmému znaleckému posudku a výpovědím jeho zpracovatelů. Vnitrostátní orgány se nepokusily odstranit rozpory ve znaleckých posudcích. Stěžovatelka v této souvislosti tvrdila, že znalci a vyšetřovatelé neměli nezbytné zvláštní vzdělání k identifikaci dětských obětí sexuálního zneužívání, jejichž příznaky se mohou často lišit od toho, co by vyšetřovatel (a někteří odborníci) mohli očekávat (...).
54. Stěžovatelka tedy tvrdila, že vnitrostátní orgány nevedly účinné vyšetřování jejích obvinění ze sexuálního zneužívání a neochránily její integritu a soukromý život.
55. Vláda nejprve namítla, že ve vnitrostátních právních předpisech týkajících se trestného činu sexuálního zneužívání neexistovaly žádné nedostatky (srov. s rozsudkem E. S. a ostatní proti Slovensku, stížnost č. 8227/04, 15.9.2009). Nadále pak tvrdila, že stěžovatelka byla kritická výhradně vůči výsledku trestního řízení, nikoliv proti kvalitě nebo průběhu samotného vyšetřování; rovněž nevznesla námitky proti výsledku prvního vyšetřování.
56. S odkazem na relevantní části rozhodnutí ze dne 28.10.2015 vláda zpochybnila argument stěžovatelky, že byl prokázán čin sexuálního zneužívání. Zdůraznila, že vyšetřovatel vzal v úvahu všechny dostupné důkazy a že názory znalců se lišily, pokud šlo o to, zda stěžovatelka vykazovala příznaky sexuálního zneužívání. Kromě toho byly znalecké posudky, jež byly příznivé pro verzi stěžovatelky, předloženy bez znaleckého vyšetření jejího otce. Znalce V. S. nezjistila žádné tendence otce stěžovatelky ke lhaní ani žádné sexuálně deviantní nebo agresivní chování. Naproti tomu znalkyně D. H. poukázala na možné manipulativní jednání ze strany matky stěžovatelky a na její tendenci fantazírovat a činit předsudky.

(...)

2. Hodnocení Soudu

(a) Obecné principy

58. Soud opětovně uvádí, že cílem čl. 8 Úmluvy je v zásadě ochrana jednotlivce před svévolným zásahem orgánů veřejné moci. Toto ustanovení však nejenže nutí stát, aby se zdržel takového zasahování; kromě tohoto primárně negativního závazku jsou zde i pozitivní závazky spojené s

účinným respektováním soukromého nebo rodinného života. Tyto povinnosti mohou zahrnovat přijetí opatření určených k zajištění respektování soukromého života, a to i v oblasti vzájemných vztahů mezi jednotlivci (viz Söderman proti Švédsku, stížnost č. 5786/08, § 78, ESLP 2013, s dalšími odkazy). Volba prostředků určených k zajištění souladu s čl. 8 Úmluvy v oblasti vzájemných vztahů mezi jednotlivci je v zásadě záležitostí, která spadá do prostoru pro uvážení smluvních států, ať už jsou závazky vůči státu pozitivní či negativní. Existují různé způsoby, jak zajistit respektování soukromého života, přičemž povaha povinnosti státu bude záviset na konkrétním aspektu soukromého života, který je předmětem sporu. Je-li v sázce zvláště důležitý aspekt existence nebo identity jednotlivce, nebo pokud dotčené činnosti zahrnují nejintimnější aspekt soukromého života, je volnost poskytnutá státu příslušně zúžena (viz tamtéž, § 79, s dalšími odkazy).

59. Pokud jde konkrétně o závažné činy, jako je znásilnění a sexuální zneužívání dětí, kde jsou ohroženy základní hodnoty a základní aspekty soukromého života, je na smluvních státech, aby zajistily, že mají v právních rádech zakotvena účinná trestněprávní ustanovení (viz X a Y proti Nizozemsku, 26.3.1985, § 27, Série A č. 91; a M. C. proti Bulharsku, stížnost č. 39272/98, § 150, ESLP 2003-XII). Tato povinnost vyplývá také z jiných mezinárodních pramenů, jako jsou mimo jiné čl. 19 a 34 Úmluvy o právech dítěte a hlava VI, „Trestní právo hmotné“, Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti pohlavnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (viz výše citovaný rozsudek Söderman, § 82).
60. Soud v této souvislosti znovu zdůrazňuje, že sexuální zneužívání je bezpochyby zavrženíhodným typem trestného činu, který má vysilující účinky na jeho oběti. Děti a další zranitelné osoby mají nárok na státní ochranu ve formě účinného odstrašení od tak závažných typů zásahů do podstatných aspektů jejich soukromého života (viz Stubbings a ostatní proti Spojenému království, 22.10.1996, § 64). Státy mají tedy pozitivní povinnost, obsaženou v čl. 8 Úmluvy, kriminalizovat trestné činy proti takové osobě, včetně pokusů o trestné činy, a posílit odrazující účinek kriminalizace uplatněním ustanovení trestního práva v praxi prostřednictvím účinně vedeného vyšetřování a trestního stíhání (viz, mutatis mutandis, M. C. proti Bulharsku, citovaný výše, § 153). Pokud je ohroženo fyzické a morální blaho dítěte tak jako v projednávaném případě, má tento požadavek ještě větší význam (viz K. U. proti Finsku, stížnost č. 2872/02, § 46, ESLP 2008).
61. Soud rovněž připomíná, že právo na lidskou důstojnost a psychickou integritu vyžaduje zvláštní pozornost, pokud je obětí násilí dítě (viz C. A. S. a C. S. proti Rumunsku, stížnost č. 26692/05, 20.3.2012, § 82). Povinnosti, které v takových případech státu vznikají podle čl. 3 a 8 Úmluvy, týkající se a ovlivňující dítě, jenž je údajně obětí sexuálního zneužívání, vyžadují účinné provedení práva dítěte, aby byly primárně zohledněny jeho nejlepší zájmy a aby byla vnitrostátními orgány náležitě zohledněna zvláštní zranitelnost dítěte a tomu odpovídající potřeby (viz A a B proti Chorvatsku, stížnost č. 7144/15, 20.6.2019, § 111).
62. Podobně Soud v případě Remetin proti Chorvatsku (č. 2), stížnost č. 7446/12, 24.7.2014, § 70, dovedl, v souvislosti s útoky soukromých osob na fyzickou integritu jiné osoby, že ochrana státu podle čl. 8 Úmluvy, by měla být zajištěna prostřednictvím účinných trestněprávních mechanismů. Úkolem Soudu je v takových případech zkoumání účinnosti a způsobu, jakým byly příslušné trestněprávní mechanismy implementovány (viz tamtéž, § 96 a 103).
63. Co se týká činů, jež nedosahují závažnosti těch ve věcech X a Y proti Nizozemsku (citováno výše) a M. C. proti Bulharsku (citováno výše), zkoumal Soud v souladu s čl. 8 Úmluvy povinnost státu chránit například nezletilé osoby před škodlivým ovlivňováním (viz výše citovaný rozsudek K. U. proti Finsku, § 45-49) nebo nezletilé dívky před sexuálními incidenty ovlivňujícími intimní aspekty jejich soukromého života (A, B a C proti Lotyšsku, stížnost č. 30808/11, 31.3.2016, § 159-175). Vzhledem k tomu, že předmětné činy nelze považovat za banální, jelikož představují potenciální hrozbu pro tělesnou a duševní pohodu nezletilých, Soud shledal, že účinného odrazení pachatele lze dosáhnout pouze uplatňováním trestněprávních předpisů v praxi, a to prostřednictvím účinného vyšetřování (viz výše citované rozsudky K. U.

proti Finsku, § 43; a A, B a C proti Lotyšsku, § 163).

64. Obecněji však platí, že pokud jde o méně závažné činy mezi jednotlivci, které mohou i přesto porušovat psychologickou integritu, tak povinnost státu podle čl. 8 Úmluvy udržovat a poskytovat odpovídající právní rámec zajišťující její ochranu nemusí vždy vyžadovat existenci efektivního trestněprávního ustanovení týkajícího se konkrétního činu. Tento právní rámec by mohl zahrnovat i občanskoprávní prostředky nápravy, jež by byly způsobilé k poskytování dostatečné ochrany (viz výše citovaný rozsudek Söderman, § 82).

(b) Aplikace těchto principů na projednávanou věc

65. V projednávané věci Soud shledává, že tvrzení stěžovatelky o sexuálním zneužívání jsou podporována několika znaleckými posudky. Dále není sporné, že slovenské trestní právo zakazovalo stěžovatelkou tvrzené sexuální zneužívání a umožňovalo trestní stíhání odpovědných osob. Za těchto okolností byl stát podle čl. 8 Úmluvy povinen řídit se ustanoveními kriminalizujícími sexuální zneužívání dětí a uplatňovat je v praxi prostřednictvím účinně vedeného vyšetřování a trestního stíhání, přičemž měl dbát na zvláštní zranitelnost stěžovatelky, její důstojnost a její práva jakožto dítěte a oběti trestného činu (viz odstavce 59 až 61 výše).

(...)

68. Soud připomíná, že první obvinění z možného sexuálního zneužívání stěžovatelky bylo podáno její matkou v roce 2012. V té době psychologové ze specializovaného střediska v Prešově, jednající na žádost matky, dospěli k závěru, že neobvyklé chování stěžovatelky by mohlo být přičitatelné syndromu týraných a zanedbávaných dětí. Na druhou stranu, přibližně ve stejnou dobu a na žádost vyšetřovatele, byla stěžovatelka vyšetřena jiným psychologem, L. L., který v jejím chování neshledal žádné mimořádné rysy. Znalecký posudek vypracovaný v průběhu prvního vyšetřování znalcem E. S. rovněž nevypovídal o žádných známkách sexuálního zneužívání. Dva znalecké posudky předložené matkou stěžovatelky v roce 2014 však závěr o tom, že stěžovatelka vykazuje příznaky sexuálního zneužívání, obsahovaly, což vedlo k opětovnému otevření vyšetřování. Současně autor druhého znaleckého posudku připustil, že jeho zprávě úmyslně nepřipojil kresby stěžovatelky.
69. V kontextu tak odlišných znaleckých posudků byli k vyšetření stěžovatelky přibráni znalci z Výzkumného ústavu dětské psychologie a patopsychologie v Bratislavě. Podle jejich závěrů bylo vysoce pravděpodobné, že stěžovatelka zažila sexuální zneužívání. Zjistili, že odhalování podrobností o sexuálním zneužívání stěžovatelky byl trvající proces a že její výroky by postrádaly důslednost, detaily a neverbální gesta, pokud by byla vystavena vnějším vlivům, což se nestalo; hodnotu připisovali také kresbám předloženým stěžovatelkou v průběhu vyšetřování a jejímu psychologickému vyšetření.
70. Soud rovněž poznamenává, že v průběhu druhého vyšetřování bylo vypracováno několik znaleckých posudků za účelem posouzení psychologického profilu stěžovatelky a jejích rodičů, kteří byli též vyslechnuti vyšetřovatelem. Znalci V. S. a E. S. dospěli ohledně stěžovatelky ke stejným závěrům, tedy, že neměla tendenci lhát, ale mohla si plést realitu s představivostí. Zpracovatelé sedmého znaleckého posudku dospěli k závěru, že stěžovatelka již dokázala rozeznat realitu od fantazie a nevykazovala žádné osobnostní rysy, které by mohly negativně ovlivnit její tvrzení. Přestože svědectví malého dítěte muselo být zajištěno s maximální opatrností, Soud zdůrazňuje, že žádný ze zúčastněných odborníků neshledal, že by stěžovatelka mohla skutečně lhát. Byla považována za schopnou reprodukovat to, jak vnímala proběhlé události, zejména pak ty opakující se, a její neverbální výrazy se zdály být spíše přesvědčivými.
71. Soud uznává, že slovenské orgány čelily obtížnému úkolu, protože musely posoudit dvě protichůdné verze událostí, které se odehrály v minulosti, a měly nedostatek „přímých“

důkazů. Soud také nepodceňuje úsilí vyšetřovatele a okresních a krajských prokurátorů při jejich práci na případu, jelikož všechny zúčastněné osoby dostaly příležitost podávat důkazy, a bylo vypracováno několik znaleckých posudků.

72. Podle názoru Soudu problémem tedy není to, zda bylo shromážděno dostatečné množství důkazního materiálu, ale to, zda orgány zvolily konzistentní přístup k hodnocení dostupných důkazů (viz body 74. a 75. níže), zda jejich konečné rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněné a přesvědčivé (viz bod 76. níže), a tím pádem, zda byly příslušné mechanismy trestněprávních ustanovení provedeny účinně.
73. Na základě svého přezkumu Soud nemůže nepoukázat na několik opomenutí, jež byla způsobila k narušení spolehlivosti a efektivity vyšetřování.
74. Zprvce, ačkoli byl sedmý znalecký posudek pořízen za účelem vyřešení rozdílů v předchozích znaleckých posudcích a výpovědích, tak z rozhodnutí ze dne 28.10.2015 vyplývá, že vyšetřovatel tento záměr zohlednil pouze okrajově, zvažujíc, že ve světle jiných důkazů nestačí závěry tohoto znaleckého posudku k prokázání toho, že došlo ke spáchání trestného činu. Dále nebyly dovozeny žádné závěry z názoru zpracovatelů znaleckého posudku, podle kterého bylo odhalování podrobností o stěžovatelčině sexuálním zneužívání procesem složeným ze stadií, ve kterých stěžovatelka mohla reagovat odlišně, což by mohlo vysvětlit i některé nesrovnalosti v předchozích znaleckých posudcích. Stejně tak nebyl zohledněn závěr znalců, že důvěryhodnost tvrzení stěžovatelky byla podpořena ve všech směrech tím, že její ústní popis událostí byl v souladu s jejím neverbálním projevem a s jejími kresbami. Stupeň důležitosti, který měl být přikládán neverbální komunikaci stěžovatelky, tedy nebyl předmětem jakéhokoli posouzení. Na druhé straně se vyšetřovatel pokusil přenést odpovědnost za rozhodnutí na autory znaleckého posudku.
75. Zadruhé se zdá, že při vyšetřování otce stěžovatelky znalkyní D. C.-Š. došlo k selhání, neboť ta uvedla, že sexuální zneužívání dětí by mohlo mít pouze sexuální nebo psychiatrickou motivaci, avšak u otce stěžovatelky jakoukoli takovou motivaci vyloučila, přičemž uvedla, že její vyšetření nebylo zaměřeno na objasnění psychiatrického problému. Proto bylo bezpochyby nutné objasnění toho, jaké závěry mohly být z jejich zjištění bezpečně vyvozeny, a naopak, jaké byly spíše spekulativní.
76. Zatřetí nebyly přesvědčivě ani podrobně vysvětleny důvody, na nichž bylo v projednávané věci založeno rozhodnutí vyšetřovatele o zastavení trestního stíhání. Vyšetřovatel se omezil spíše na rozsáhlé shrnutí příslušných procesních kroků uskutečněných v průběhu vyšetřování, aniž by podrobně vysvětlil, proč se rozhodl nespolehat na názor znalců z výzkumného ústavu, jež se zabývali všemi relevantními otázkami, včetně možného původu odlišností v ostatních dříve předložených znaleckých posudcích. Vyšetřovatel namísto toho, aby se pokusil o odstranění mezer a protichůdných názorů znalců, zastavil trestní stíhání na základě toho, co se nyní jeví jako selektivní a poněkud nekonzistentní přístup k hodnocení důkazů. Je třeba rovněž poznamenat, že ačkoli se ve sdělení svému nadřízenému okresní prokurátor domníval, že vyšetřování nevedlo k jednoznačnému výsledku, tak rozhodnutí o zastavení trestního stíhání bylo vydáno na základě ustanovení § 215 zákona č. 301/2005 Z.z., trestního poriadku, tedy za předpokladu, že nebylo pochyb o tom, že napadený čin nebyl spáchán, což znemožnilo pokračování v trestním řízení, pokud by to bylo vhodné, u trestních soudů.
77. I přesto, že Soud nepodceňuje práci orgánů činných v projednávané věci a nemůže nahradit vnitrostátní orgány při posuzování skutkových okolností případu ani rozhodovat o trestní odpovědnosti otce stěžovatelky, tak je toho názoru, že vnitrostátní orgány nedokázaly přesvědčivě zhodnotit protichůdné důkazy a znalecké posudky zpracované k vyřešení tohoto problému, nedokázaly posoudit věrohodnost verbálních a neverbálních projevů stěžovatelky a prokázat skutečnosti provedením citlivého hodnocení kontextu těchto důkazů (viz bod 74 výše) (viz C. A. S. a C. S. proti Rumunsku, citovaný výše, § 78), a to s náležitým ohledem ke zvláštním psychologickým faktorům souvisejícím s případy týkajícími se sexuálního zneužívání nezletilých (viz body 59 až 61 výše).

78. V souvislosti s tím Soud znovu zdůrazňuje, že při posuzování toho, jak stát plní své pozitivní závazky podle čl. 8 Úmluvy, by měla být značná pozornost věnována úsilí orgánů sociálních služeb a orgánů ochrany dětí vynaloženému při řešení této situace a poskytování pomoci a poradenství dotčeným jednotlivcům (viz M. P. a ostatní proti Bulharsku, stížnost č. 22457/08, 15.11.2011, § 114). V projednávaném případě se však zdá, že orgán sociální ochrany, který byl rovněž ustanoven jako opatrovník stěžovatelky, takové úsilí nevykazoval, a dokonce ani nezletilou stěžovatelku osobně nevyšetřil.
79. Soud uzavírá, že způsobem, jakým byly v projednávané věci uplatněny trestněprávní mechanismy, nebyly naplněny procesní povinnosti žalovaného státu vyplývající z čl. 8 Úmluvy.
80. Proto došlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud

1. Jednomyslně prohlásil stížnost za přijatelnou;
2. Rozhoduje šesti hlasy proti jednomu, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy;
3. Rozhoduje šesti hlasy proti jednomu,

(a) že žalovaný stát má zaplatit stěžovatelce ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky:

(i) 10 000 eur (deset tisíc eur) a případnou částku daně, z titulu nemajetkové újmy;

(ii) 2 991 eur (dva tisíce devět set devadesát jedno euro) a případnou částku daně, z titulu náhrady výdajů a nákladů řízení;

(b) že od uplynutí výše uvedené lhůty tří měsíců až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body.

(Zpracovali JUDr. Milada Šámalová, Mgr. Josef Zelinka)